

Praktische informatie over Sociale Zekerheid 2020

zevenendertigste druk

 Wolters Kluwer

Stimulansz
Utrecht

BIJ PRAKTISCHE INFORMATIE OVER SOCIALE ZEKERHEID

'Praktische informatie over Sociale Zekerheid' biedt:

- een goed leesbare, praktische beschrijving van het socialezekerheidsstelsel zoals dit momenteel in Nederland bestaat, met een afkortingenlijst;
- verwijzingen naar wetsartikelen;
- veel praktische voorbeelden;
- speciale aandacht voor nieuwe wetgeving.

Natuurlijk zijn in deze editie weer alle actuele bedragen en percentages opgenomen.

Op verschillende data in 2020 en 2021 zal de Wajong vereenvoudigd worden door onder andere de verschillende regimes van de Wajong (Wajong tot 2010, Wajong 2010 tot en met 2015 en Wajong vanaf 2015) te harmoniseren.

Met ingang van 1 januari 2020 treedt de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren in werking. Met deze wet wordt de rechtspositie van ambtenaren in overeenstemming gebracht met die van werknemers met een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht.

De WW-sectorpremies zijn met ingang van 2020 afgeschaft.

Per 1 januari 2020 is de logeervergoeding in de plaats gekomen van de vergoeding voor zittend ziekenvervoer. Dit kan alleen voor een behandeling van minimaal 3 aaneengesloten dagen. De logeervergoeding is maximaal € 75 per nacht. Er is vooraf toestemming nodig.

Op 26 november 2019 heeft de Tweede Kamer het amendement Nijkerken-De Haan aangenomen. Deze voorziet in het recht op kinderbijslag voor 16/17-jarigen met bijverdiensten of recht op studiefinanciering. Met het amendement wordt geregeld dat de uitzonderingspositie bij de kinderbijslag en het kindgebonden budget voor ouders met kinderen die in het hoger onderwijs studeren en recht hebben op studiefinanciering en/of een salaris of stagevergoeding ontvangen boven de inkomensgrens, wordt opgeheven.

De toegang tot de IOW wordt verlengd tot 1 januari 2024. Werklozen die voor 1 januari 2024 werkloos worden en op de eerste werkloosheidsdag of de eerste dag van hun WGA-uitkering 60 jaar en 4 maanden of ouder zijn, kunnen in aanmerking komen voor een IOW-uitkering.

Al deze wijzigingen – en meer – vindt u in deze Praktische Informatie. De gegevens in dit boek zijn bijgewerkt tot en met 1 januari 2020.

Deze editie van Praktische Informatie is tot stand gekomen met medewerking van mr. B. de Pijper, drs. A. Wildenburg, mr. R. Montessori, mr. M. van de Graaf, P. Huijgens, ir. R. van der Zanden, G. Ramaekers, I. Sens, mr. F. Aalders en mr. J. Huitema.

Overal waar in de tekst is geschreven 'hij' of 'zijn' is bedoeld 'hij/zij' of 'zijn/haar'. Uw opbouwende opmerkingen over de inhoud van 'Praktische informatie over Sociale Zekerheid' zijn van harte welkom via info@stimulansz.nl.

INHOUDSOPGAVE

BIJ PRAKTISCHE INFORMATIE OVER SOCIALE ZEKERHEID / V

OVERZICHT VAN KADERS / XXXIII

LIJST VAN AFKORTINGEN / XXXVII

HOOFDSTUK 1

Inleiding / 1

- 1.1 De sociale zekerheid in Nederland / 1
  - 1.1.1 Wijzigingen in 2015 tot en met 2019 / 2
  - 1.1.2 Wijzigingen in 2020 / 3
  - 1.1.3 Regeerakkoord 2017-2021 / 4
- 1.2 Het stelsel van sociale zekerheid / 5
  - 1.2.1 Werknemersverzekeringen / 6
  - 1.2.2 Volksverzekeringen / 6
  - 1.2.3 Zorgverzekering / 7
  - 1.2.4 Sociale voorzieningen / 7
  - 1.2.5 'Voorziening' / 8
- 1.3 Uitvoeringsorganisatie / 8
  - 1.3.1 Wet SUWI / 8
  - 1.3.2 De uitvoeringsinstanties / 9
  - 1.3.3 UWV / 10
  - 1.3.4 SVB / 10
  - 1.3.5 Zorgverzekeraars en zorgkantoren / 11
  - 1.3.6 CIZ / 11
  - 1.3.7 Zorginstituut Nederland, NZA en IGZ / 11
  - 1.3.8 Gemeentelijke sociale diensten / 12
  - 1.3.9 Wmo-loket of zorgloket / 12
  - 1.3.10 Digitaal klantdossier / 12
  - 1.3.11 DigiD / 13
  - 1.3.12 Premiebetaling en -inning / 13

- 1.4 En hoe zit het met ... / 14
- 1.4.1 Van rechtswege verzekerd zijn / 14
- 1.4.2 Gemoedsbezwaarden / 14
- 1.4.3 Gelijke behandeling / 15
- 1.4.4 Rechtmatig verblijf / 15
- 1.4.5 Identificatieplicht / 15

HOOFDSTUK 2

Werknemer en werkgever / 19

- 2.1 In het kort / 19
- 2.2 Werknemer / 19
- 2.2.1 Andere arbeidsverhoudingen / 20
- 2.2.2 Uitbreidingen en beperkingen / 20
- 2.2.3 Wel dienstbetrekking, niet verzekerd / 20
- 2.2.4 Geen dienstbetrekking, wel verzekerd / 21
- 2.3 De arbeidsovereenkomst / 21
- 2.3.1 Ontbreken gezagsverhouding / 23
- 2.3.2 Schriftelijk of mondeling? / 24
- 2.3.3 Rechtsvermoedens / 24
- 2.3.4 Individuele/collectieve arbeidsovereenkomst / 25
- 2.3.5 Recht op scholing / 25
- 2.3.6 Jongeren / 26
- 2.3.7 Inhoud arbeidsovereenkomst? / 26
- 2.3.8 Arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd / 26
- 2.3.9 De tijdelijke arbeidsovereenkomst eindigt automatisch / 27
- 2.3.10 Tussentijds ontslag nemen/krijgen / 27
- 2.3.11 Verbod op discriminatie / 28
- 2.3.12 Opeenvolgende tijdelijke contracten (ketenregeling) / 28
- 2.3.13 Arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd / 30
- 2.3.14 Proeftijd / 31
- 2.4 Flexibele arbeidsrelaties en verzekering / 32
- 2.4.1 Deeltijdarbeid / 32
- 2.4.2 Uitzendarbeid / 32
- 2.4.3 De eerste 78 weken / 33
- 2.4.4 Na de eerste 78 weken / 33
- 2.4.5 Payrollovereenkomst / 34
- 2.4.6 Freelance werk, 'zzp'ers' / 34
- 2.4.7 Uitsluiting loondoorbetalingsverplichting / 35
- 2.4.8 Minimumaanpraak op 3 uur per oproep / 36
- 2.4.9 Oproeparbeid / 36
- 2.4.10 Oproepovereenkomst / 37
- 2.4.11 Cao / 39
- 2.4.12 Sociale zekerheid / 39
- 2.4.13 Vakantiewerk en bijbaan / 39

2.5	Verlofregelingen voor de werknemer / 39
2.5.1	Zwangerschaps- en bevallingsverlof en uitkering / 40
2.5.2	Duur van het verlof / 40
2.5.3	Ziek tijdens de zwangerschap of na de bevalling / 41
2.5.4	Eerder stoppen / 42
2.5.5	Baby opgenomen in ziekenhuis / 43
2.5.6	Opdeling bevallingsverlof / 43
2.5.7	Overgang bevallingsverlof bij overlijden werkneemster / 43
2.5.8	Zwangerschaps- en bevallingsverlof vrouwelijke zelfstandigen / 44
2.5.9	Ouderschapsverlof / 44
2.5.10	Calamiteitenverlof en ander kort verzuimverlof / 45
2.5.11	Geboorteverlof / 46
2.5.12	Betaald kortdurend zorgverlof / 47
2.5.13	Onbetaald langdurend zorgverlof / 47
2.5.14	Adoptie- en pleegzorgverlof / 48
2.5.15	Aanvraag uitkering wegens zwangerschap, bevalling of adoptie / 48
2.5.16	Uitbetaling uitkering / 49
2.5.17	Levensloopregeling (overgangsregeling) / 49
2.6	Werkgever / 50
2.6.1	Melden bij de Belastingdienst / 50
2.7	Loonadministratie / 50
2.7.1	Salarisspecificatie / 51
2.7.2	Wettelijk minimumloon / 53
2.8	Premiebetaling / 54
2.8.1	Werknemersaandeel in de premie / 54
2.8.2	Werkgeversaandeel in de premie / 54
2.8.3	De WW-premie / 54
2.8.4	Inkomensafhankelijke bijdrage Zvw / 55
2.8.5	WIA-premie / 55
2.8.6	Berekening totaal af te dragen premie / 56
2.8.7	Voorbeeld van een loonberekening en totale loonkosten / 57
2.8.8	Toelichting bruto-nettoberekening / 57
2.8.9	Loon voor premies werknemersverzekeringen / 57
2.8.10	Premieloon / 58
2.8.11	Inkomensafhankelijke bijdrage Zvw / 58
2.8.12	Loonbelasting en premies volksverzekeringen / 58
2.8.13	Nettoloon / 58
2.8.14	Totale loonkosten / 58
2.9	En hoe zit het met ... / 59
2.9.1	Loonheffing en inkomstenbelasting / 59
2.9.2	Heffingskortingen / 59
2.9.3	Algemene heffingskorting / 60
2.9.4	Arbeidskorting / 60
2.9.5	Inkomensafhankelijke combinatiekorting / 61
2.9.6	Alleenstaande ouderkorting / 61
2.9.7	Ouderenkorting / 61

- 2.9.8 Alleenstaande ouderenkorting / 62
- 2.9.9 Jonggehandicaptenkorting / 62
- 2.9.10 Korting voor groene beleggingen / 62
- 2.10 Ziekte van personeel / 62
  - 2.10.1 Loondoorbetaling bij ziekte / 62
  - 2.10.2 De arbodienst/arbodeskundige / 62
  - 2.10.3 Re-integratie / 64
  - 2.10.4 Subsidies voor de werkgever / 65
  - 2.10.5 Loonkostenvoordelen / 65
  - 2.10.6 Subsidie meerkosten in dienst nemen/houden / 68
  - 2.10.7 No-riskpolis / 68
  - 2.10.8 Werken op proef / 69
- 2.11 Beslag op loon en uitkeringen / 69
  - 2.11.1 Beslagvrije voet / 69
  - 2.11.2 Waarop is geen beslag mogelijk? / 70
  - 2.11.3 De hoogte van de beslagvrije voet / 70
  - 2.11.4 Hoe wordt beslag gelegd? / 71
- 2.12 Kinderopvang / 72

HOOFDSTUK 3

Ziekte / 73

- 3.1 In het kort / 73
- 3.2 De loondoorbetaling / 74
  - 3.2.1 Passend werk tijdens ziekte / 74
  - 3.2.2 Duur / 74
  - 3.2.3 Langer of korter loon betalen / 75
  - 3.2.4 Huishoudelijk personeel / 76
  - 3.2.5 Opeenvolgende ziektegevallen / 76
  - 3.2.6 Hoogte / 76
  - 3.2.7 Beperkte afwijking bij cao of arbeidsovereenkomst / 76
- 3.3 Gevolgen voor de werkgever / 77
  - 3.3.1 Ziek melden bij UWV / 77
  - 3.3.2 UWV is 'poortwachter' / 77
- 3.4 Verhouding werkgever/werknemer / 78
  - 3.4.1 Controle en begeleiding / 78
  - 3.4.2 Voorschriften / 79
  - 3.4.3 Stopzetten loon / 79
  - 3.4.4 Plan van aanpak / 80
  - 3.4.5 Re-integratieverslag / 80
  - 3.4.6 Werknemer die de AOW-gerechtigde leeftijd heeft bereikt / 81
  - 3.4.7 Ontslag tijdens ziekte / 81
  - 3.4.8 Deskundigenoordeel / 82
  - 3.4.9 Re-integratie bij de eigen werkgever / 82
  - 3.4.10 Loondoorbetaling en onbetaald verlof / 83
  - 3.4.11 Zwangerschap en wachttijd WIA / 83

3.5	De Ziektewet / 83
3.5.1	Loondoorbetaling of ZW-uitkering? / 83
3.5.2	Het vangnet van de Ziektewet / 84
3.5.3	Tijdelijk contract of einde contract / 85
3.5.4	Zieke oproepkrachten / 85
3.5.5	Nawerking Ziektewet / 85
3.5.6	Failliete werkgever / 86
3.5.7	Werknemers die onder de no-riskpolis vallen / 86
3.5.8	Eigen risico dragen voor de Ziektewet / 88
3.6	Voorwaarden voor een ZW-uitkering / 88
3.6.1	Geen recht op loondoorbetaling hebben / 88
3.6.2	Verzekerd zijn / 88
3.6.3	Arbeidsongeschikt zijn / 89
3.6.4	Ziek en hersteld melden / 91
3.6.5	Zich aan de verdere voorschriften houden / 91
3.6.6	Detentie / 92
3.6.7	Wonen in het buitenland / 92
3.6.8	Uitreiziger / 92
3.6.9	Benadelingshandeling / 93
3.7	De ZW-uitkering / 93
3.7.1	Eerste ziektedag / 93
3.7.2	De hoogte van de ZW-uitkering / 93
3.7.3	Uitkering meer dan 70% / 95
3.7.4	Werken naast de uitkering / 95
3.7.5	Uitbetaling ZW-uitkering en vakantietoeslag / 95
3.7.6	Inhoudingen / 96
3.7.7	De duur van de ZW-uitkering / 96
3.7.8	Keuring na 52 weken ziekte / 96
3.7.9	Einde ZW-uitkering / 96
3.8	Begeleiding en re-integratie / 97
3.9	Hersteldverklaring / 97
3.10	WIA aanvragen / 98
3.11	Voorzieningen / 98
3.12	En hoe zit het met ... / 98
3.12.1	Vrijwillige verzekering voor de Ziektewet / 98
3.12.2	Vrijwillige verzekering zwangeren / 99
3.12.3	Werken in het buitenland / 99
3.12.4	Overlijdensuitkering / 99
3.12.5	Bezwaar en beroep / 100
3.13	Toeslagenwet / 100
3.13.1	Voor wie? / 100
3.13.2	Kostendelersnorm / 101
3.13.3	Voor wie niet? / 101
3.13.4	Hoogte van de toeslag / 102

- 3.13.5 Maximering van de toeslag / 102
- 3.13.6 Inkomen en inkomensvrijlating / 103
- 3.13.7 Aanvraag en uitbetaling / 103

HOOFDSTUK 4

Arbeidsongeschiktheid / 107

- 4.1 In het kort / 107
- 4.2 De WIA / 108
- 4.3 Voorwaarden recht op WIA / 109
  - 4.3.1 Werknemer / 109
  - 4.3.2 Wachtijd / 110
  - 4.3.3 Arbeidsongeschikt / 111
  - 4.3.4 Voorschriften / 111
  - 4.3.5 Wonen in het buitenland / 111
  - 4.3.6 Detentie / 111
  - 4.3.7 Uitreiziger / 112
- 4.4 Naar de WIA: de aanvraag / 112
- 4.5 Arbeidsongeschikt / 112
  - 4.5.1 Wat is arbeidsongeschikt voor de WIA en de WAO? / 112
  - 4.5.2 Vaststellen mate van arbeidsongeschiktheid / 113
  - 4.5.3 Hoe gaat de keuring in zijn werk? / 113
  - 4.5.4 Schattingsbesluit arbeidsongeschiktheidswetten / 114
  - 4.5.5 Volledig en duurzaam arbeidsongeschikt / 115
  - 4.5.6 Gedeeltelijk arbeidsongeschikt / 115
  - 4.5.7 IVA / 115
  - 4.5.8 WGA / 115
- 4.6 Duur / 116
  - 4.6.1 IVA / 116
  - 4.6.2 Loongerelateerde WGA / 116
  - 4.6.3 Vaststelling arbeidsverleden / 116
  - 4.6.4 Hoe wordt het arbeidsverleden berekend? / 117
  - 4.6.5 Hoe wordt de uitkeringsduur berekend? / 117
  - 4.6.6 WGA-uitkering toegekend voor 1 januari 2016 / 119
  - 4.6.7 Loonaanvullings- of vervolguitering / 119
- 4.7 Hoogte / 120
  - 4.7.1 Dagloon en maandloon / 120
  - 4.7.2 IVA / 121
  - 4.7.3 WGA / 121
  - 4.7.4 Loongerelateerde WGA-uitkering / 121
  - 4.7.5 Loonaanvullingsuitkering / 122
  - 4.7.6 Vervolguitering WGA / 123

4.7.7	Minder dan 35% arbeidsongeschikt / 124
4.8	Herbeoordeling en herziening van de WIA-uitkering / 124
4.8.1	Lagere restverdiencapaciteit / 124
4.8.2	Hogere restverdiencapaciteit / 125
4.8.3	Uitkering na herziening WGA-uitkering: IOW en IOAW / 126
4.9	De WAO / 126
4.9.1	Zeven arbeidsongeschiktheidsklassen / 127
4.9.2	Hoogte en duur / 127
4.9.3	Uitkeringsregime vanaf 1993 / 128
4.9.4	Vervolgguitkering / 128
4.9.5	Het WAO-gat / 129
4.9.6	Minder arbeidsongeschikt: lagere uitkering of kortingsregeling / 129
4.9.7	Lagere uitkering wegens inkomsten / 129
4.9.8	Kortingsregeling verdiensten / 129
4.9.9	Lagere uitkering na een herbeoordeling / 130
4.9.10	Geen werk: WW of Toeslagenwet / 130
4.9.11	Meer arbeidsongeschikt voor de WAO: hogere uitkering / 131
4.10	Re-integratie / 132
4.10.1	Re-integratie-instrumenten / 132
4.10.2	Arbeidsplaatsvoorzieningen / 133
4.10.3	Doelgroep gemeente / 134
4.10.4	Individuele re-integratieovereenkomst (IRO) / 134
4.10.5	Werken op proef / 134
4.10.6	Loonaanvulling (loonsuppletie) / 134
4.10.7	Starterskrediet / 135
4.10.8	Scholing / 135
4.10.9	Andere maatregelen / 135
4.10.10	Ontslagbescherming / 135
4.10.11	Dagloongarantie oudere arbeidsongeschikten / 136
4.11	Werken in Wsw-verband / 136
4.12	Hogere uitkering WIA of WAO bij veel zorg en hulp / 136
4.13	Uitbetaling WIA- en WAO-uitkering / 137
4.14	Aanvulling op de WIA/WAO-uitkering / 137
4.14.1	Inkomenscompensatie voor arbeidsongeschikten / 137
4.15	Einde van de WIA/WAO-uitkering / 137
4.16	En hoe zit het met ... / 138
4.16.1	Vrijwillige verzekering / 138
4.16.2	Werken in het buitenland / 138
4.16.3	Wonen in het buitenland / 138
4.16.4	WIA/WAO en vakantie / 139
4.16.5	WIA/WAO en pensioen / 139
4.16.6	Bijverdiensten / 139
4.16.7	Onbetaald werk / 140
4.16.8	Overlijdensuitkering / 140
4.16.9	Ten onrechte uitbetaalde WIA- of WAO-uitkering / 140

4.16.10	Bezwaar en beroep / 140
4.17	De Wajong / 141
4.18	Wajong vanaf 2015 / 143
4.18.1	Voor wie is de Wajong bedoeld? / 143
4.18.2	Studeren / 144
4.18.3	Arbeidsvermogen / 144
4.18.4	Wanneer heeft iemand arbeidsvermogen? / 144
4.18.5	Wat is duurzaam? / 145
4.18.6	Verschil met Wajong-uitkering tot 2015 / 145
4.18.7	Later ingaan uitkering / 145
4.18.8	Uitsluitingsgronden / 145
4.18.9	Einde en herleven recht op Wajong-uitkering / 146
4.18.10	Hoogte Wajong-uitkering / 146
4.18.11	Aanvraag / 146
4.19	Wajong 2010 tot en met 2015 / 147
4.19.1	Beoordeling arbeidsongeschiktheid door UWV voor Wajong tot 2015 / 147
4.19.2	Maatmaninkomen / 148
4.19.3	Uitkeringsregeling Wajong 2010 tot en met 2015 / 148
4.19.4	Volledig en duurzaam arbeidsongeschikt / 148
4.19.5	Werkregeling Wajong 2010 tot en met 2015 / 149
4.19.6	Wat is arbeidsondersteuning? / 149
4.19.7	Einde arbeidsondersteuning en uitkering / 149
4.19.8	Herleven arbeidsondersteuning en uitkering / 150
4.19.9	Voorzetting van de werkregeling op of na 27e jaar / 150
4.19.10	Uitkering tijdens werkregeling / 151
4.19.11	Voorwaarden uitkering werkregeling / 151
4.19.12	Hoogte uitkering werkregeling: grondslag / 151
4.19.13	Hoogte uitkering werkregeling: eerste fase (tot ca. 27 jaar) / 151
4.19.14	Hoogte uitkering werkregeling: tweede fase (na ca. 27e jaar) / 152
4.19.15	Verlaging uitkering in 2018 / 153
4.19.16	Studieregeling Wajong 2010 tot en met 2015 / 153
4.19.17	Verplichtingen / 154
4.19.18	Aanvraag / 154
4.20	De oude Wajong tot 2010 / 154
4.20.1	Hoogte oude Wajong-uitkering / 154
4.20.2	Herziening oude Wajong-uitkering (hogere of lagere uitkering) / 155
4.20.3	Enmalige herbeoordeling om arbeidsvermogen vast te stellen / 155
4.20.4	Re-integratie en scholing / 156
4.20.5	Oude Wajong en studiefinanciering / 157
4.20.6	Einde van de oude Wajong-uitkering / 157
4.21	En hoe zit het met ... / 157
4.21.1	Hogere uitkering bij hulpbehoevendheid / 157
4.21.2	Tegemoetkoming in premie Zvw / 157
4.21.3	Vakantie-uitkering / 157
4.21.4	Inkomen onder sociaal minimum / 158
4.21.5	Overlijdensuitkering / 158

- 4.21.6 Wajong en buitenland / 158
- 4.21.7 Aan het werk / 158
- 4.21.8 Loondispensatie / 159
- 4.21.9 Jobcoach / 159
- 4.21.10 Samenloop Wajong met WIA / 159
- 4.21.11 Wajong en belasting en tegemoetkomingen / 159
- 4.21.12 Ten onrechte betaalde Wajong-uitkering / 160
- 4.21.13 Bezwaar en beroep / 160

HOOFDSTUK 5

Werkloosheid / 163

- 5.1 In het kort / 163
- 5.2 De WW / 163
  - 5.2.1 Vanaf 2016 een kortere WW-uitkering / 164
- 5.3 Overige werkloosheidsuitkeringen / 164
- 5.4 Overige onderwerpen / 164
- 5.5 Voorwaarden voor de WW-uitkering / 164
  - 5.5.1 Werknemer in de zin van de WW / 165
  - 5.5.2 Werkloos zijn en beschikbaar voor werk / 166
  - 5.5.3 Wekeneis / 169
  - 5.5.4 Uitsluitingsgronden / 170
  - 5.5.5 De werkloosheid mag niet 'verwijtbaar' zijn / 172
  - 5.5.6 Zich houden aan de voorschriften / 173
- 5.6 De WW-uitkering / 177
  - 5.6.1 Toekenning / 177
  - 5.6.2 Referte-eisen WW-uitkering / 177
  - 5.6.3 De jareneis / 177
  - 5.6.4 Duur van de WW-uitkering / 178
  - 5.6.5 Vaststelling arbeidsverleden / 178
  - 5.6.6 Hoe wordt het arbeidsverleden berekend? / 179
  - 5.6.7 Hoe wordt de uitkeringsduur berekend? / 179
  - 5.6.8 WW-uitkering toegekend voor 1 januari 2016 / 182
  - 5.6.9 Hoogte van de WW-uitkering / 182
  - 5.6.10 De daguitkering / 183
  - 5.6.11 WAO en WW: hoogte dagloon / 183
  - 5.6.12 Dagloongarantie bij werkhervatting / 183
  - 5.6.13 Uitbetaling / 184
  - 5.6.14 WW is per 1 juli 2015 een maanduitkering / 184
  - 5.6.15 Inhoudingen / 184
  - 5.6.16 Voorschotregeling / 185
  - 5.6.17 Als WW'er (weer) aan het werk / 185
  - 5.6.18 Beginnen als zelfstandige / 186
  - 5.6.19 Zelfstandige en WW / 186
  - 5.6.20 De WW'er had al bijverdiensten voor hij werkloos werd / 187
  - 5.6.21 Welk inkomen heeft nog meer invloed op de uitkering? / 187

5.6.22	Welk inkomen heeft geen invloed op de uitkering? / 187
5.6.23	Inkomen van de partner / 188
5.6.24	Einde van de WW-uitkering / 188
5.6.25	Opnieuw werkloos / 188
5.6.26	Herleving van de uitkering / 188
5.6.27	Nieuw recht op uitkering / 189
5.7	Na de WW: IOW, IOAW of bijstand / 189
5.8	De IOW / 190
5.8.1	Wie hebben recht op IOW? / 190
5.8.2	Uitsluitingsgronden / 190
5.8.3	Hoogte en duur van de IOW-uitkering / 190
5.8.4	Inkomen en inkomensvrijlating / 191
5.8.5	Verplichtingen IOW / 191
5.8.6	Aanvraag en uitbetaling van de IOW-uitkering / 192
5.8.7	Uitkering na overlijden / 192
5.8.8	Uitvoering van de IOW / 192
5.9	De IOAW / 192
5.9.1	Geen recht op IOAW / 193
5.9.2	De hoogte en duur van de IOAW-uitkering / 193
5.9.3	Inhouding op de IOAW-uitkering / 194
5.9.4	Inkomsten / 194
5.9.5	De partner / 195
5.9.6	Verplichtingen / 195
5.9.7	Tijdelijk werken / 195
5.9.8	Aanvragen / 195
5.10	Geen IOW of IOAW / 195
5.11	De gang van zaken bij ontslag / 196
5.11.1	Verwijtbare werkloosheid / 196
5.11.2	Welke vormen van ontslag zijn er? / 196
5.11.3	Ontslag via UWV (met ontslagvergunning) / 198
5.11.4	Opzegtermijn / 198
5.11.5	Opzegging / 199
5.11.6	Ontslag op staande voet / 200
5.11.7	Protest tegen ontslag op staande voet / 200
5.11.8	Uitkering na ontslag op staande voet / 200
5.11.9	Zelf ontslag nemen / 201
5.11.10	Van baan veranderen / 201
5.11.11	Ontslag in proeftijd / 201
5.11.12	Tijdelijk contract / 202
5.11.13	Schadeloosstelling of afvloeiingsregeling / 202
5.11.14	Faillissement / 202
5.11.15	Tijdelijke werkvermindering / 203
5.11.16	Regeling onwerkbaar weer / 203

- 5.12 En hoe zit het met ... / 203
- 5.12.1 Vrijwillige verzekering WW / 203
- 5.12.2 Onbetaald werk (vrijwilligerswerk) / 204
- 5.12.3 Ziek tijdens de WW-uitkering / 205
- 5.12.4 Vakantietoeslag / 206
- 5.12.5 Met vakantie gaan / 206
- 5.12.6 Verhuizing en WW / 206
- 5.12.7 Werkloos worden tijdens onbetaald verlof / 207
- 5.12.8 Pensioenopbouw tijdens werkloosheid / 208
- 5.12.9 Overlijden van de WW-gerechtigde / 208
- 5.12.10 WW-vervolguitkering / 208
- 5.13 Re-integratie / 208
- 5.13.1 Scholing en WW-uitkering / 208
- 5.13.2 Proefplaatsing / 209
- 5.13.3 Participatieplaatsen / 209
- 5.13.4 Loonkostenvoordeel voor oudere en arbeidsgehandicapte werknemers / 209
- 5.13.5 No-riskpolis / 210
- 5.13.6 Lage-inkomensvoordeel / 210
- 5.13.7 Kinderopvang / 211
- 5.14 Bezwaar en beroep / 212

HOOFDSTUK 6

Kinderbijslag en kindgebonden budget / 215

- 6.1 Kinderbijslag in het kort / 215
- 6.2 Voorwaarden / 215
- 6.2.1 Wie is verzekerd? / 216
- 6.2.2 Voor welke kinderen? / 217
- 6.2.3 Categorieën van kinderen / 218
- 6.2.4 Kinderen tot 16 jaar / 218
- 6.2.5 Kinderen van 16 en 17 jaar / 219
- 6.2.6 Onderhoudseisen / 220
- 6.2.7 Vanaf 1-1-2020 recht op kinderbijslag voor 16/17-jarigen met bijverdiensten of recht op studiefinanciering. / 223
- 6.3 Peildatum / 224
- 6.4 Hoeveel kinderbijslag? / 224
- 6.5 Aanvragen kinderbijslag / 225
- 6.5.1 Meldingsplicht / 225
- 6.6 Uitbetaling kinderbijslag / 226
- 6.6.1 Ingangsdatum kinderbijslag en uitbetaling / 226
- 6.6.2 Uitbetaling als er 2 ouders zijn / 226
- 6.6.3 Samenloop kinderbijslag AKW met kinderbijslag van een EU/EER- lidstaat / 226

- 6.7 Bezwaar en beroep / 227
- 6.8 Kindgebonden budget / 227
- 6.8.1 Hoogte van het budget / 227
- 6.8.2 Tegemoetkoming in schoolkosten / 228
- 6.8.3 Alleenstaande-ouderkop / 228
- 6.8.4 Uitvoering van de regeling / 228

HOOFDSTUK 7

De AOW / 231

- 7.1 In het kort / 231
- 7.1.1 Overbruggingsregeling / 232
- 7.2 Verzekerd voor de AOW / 233
- 7.2.1 Wonen in Nederland / 233
- 7.2.2 Werken in Nederland / 234
- 7.2.3 Hier niet wonen, toch verzekerd / 234
- 7.2.4 Hier wel wonen, toch niet verzekerd / 234
- 7.3 Niet verzekerd / 235
- 7.4 EU-verordeningen en verdragen / 235
- 7.4.1 AOW buiten Nederland / 235
- 7.5 De hoogte van het AOW-pensioen / 236
- 7.5.1 De AOW-bedragen / 237
- 7.5.2 Vakantiegeld / 237
- 7.5.3 Aanvullende Inkomensvoorziening Ouderen (AIO) / 238
- 7.5.4 Extra inkomensondersteuning AOW / 238
- 7.5.5 Vanaf 2015 geen partnertoeslag meer / 238
- 7.5.6 Partnertoeslag (overgangsregeling) / 239
- 7.5.7 Inkomenstoets / 239
- 7.6 AOW-pensioen en (opnieuw) trouwen, samenwonen of scheiden / 240
- 7.6.1 AOW-pensioen en trouwen / 240
- 7.6.2 Samenwonen / 240
- 7.6.3 Tweewoningenregel / 240
- 7.6.4 Scheiden/Gescheiden leven / 241
- 7.7 AOW-pensioen aanvragen / 242
- 7.7.1 Ingangsdatum en uitbetaling / 242
- 7.7.2 Inlichtingenplicht / 243
- 7.7.3 Inhoudingen op het AOW-pensioen / 243
- 7.8 Het aanvullende ouderdomspensioen / 243
- 7.9 Vrijwillige AOW- en Anw-verzekering / 243
- 7.9.1 Inkoop van verzekeringsjaren / 244
- 7.10 En hoe zit het met ... / 244
- 7.10.1 Doorwerken na bereiken AOW-leeftijd / 244
- 7.10.2 Tijdelijk verblijf in het buitenland / 244
- 7.10.3 Vestiging in het buitenland / 245

- 7.10.4 Detentie en uitreizigers / 245
- 7.10.5 Bijzondere bijstand / 245
- 7.10.6 Financiële regelingen voor chronisch zieken, gehandicapten en ouderen / 245
- 7.10.7 Overlijdensuitkering / 246
- 7.11 Bezwaar en beroep / 246

HOOFDSTUK 8

De Anw / 247

- 8.1 In het kort / 247
- 8.2 Algemene voorwaarden Anw / 248
  - 8.2.1 Verzekerd zijn / 248
  - 8.2.2 Wie kan nabestaande zijn? / 248
  - 8.2.3 Voorwaarden nabestaandenuitkering / 249
  - 8.2.4 Kind / 249
  - 8.2.5 Arbeidsongeschikt / 250
  - 8.2.6 De gescheiden man/vrouw / 250
  - 8.2.7 Geen recht op nabestaandenuitkering / 251
  - 8.2.8 Anw buiten Nederland / 252
- 8.3 De wezenuitkering / 252
- 8.4 Hoe hoog is de Anw-uitkering? / 252
  - 8.4.1 Anw-maandbedragen per 1 januari 2020 / 253
  - 8.4.2 Vakantiegeld / 253
  - 8.4.3 Kostendelersnorm Anw / 253
  - 8.4.4 Inkomenstoets / 253
  - 8.4.5 Woonlandbeginsel / 254
- 8.5 Aanvragen / 254
  - 8.5.1 Aanvraag vanuit het buitenland / 255
  - 8.5.2 Te laat aangevraagd / 255
- 8.6 Uitbetaling / 255
  - 8.6.1 Inhoudingen / 255
  - 8.6.2 Inlichtingenplicht / 255
- 8.7 Buitenlands nabestaandenpensioen / 255
- 8.8 Beëindiging nabestaandenuitkering / 256
  - 8.8.1 Hertrouwen of samenwonen / 256
  - 8.8.2 Herleving Anw na samenwonen / 257
- 8.9 En hoe zit het met ... / 258
  - 8.9.1 Overlijdensuitkering / 258
  - 8.9.2 Overlijdensuitkering Anw / 258
  - 8.9.3 Het aanvullende nabestaandenpensioen / 258
  - 8.9.4 Bijverzekeren / 259

HOOFDSTUK 9

Aanvullende pensioenen / 261

- 9.1 In het kort / 261
- 9.2 Wat is een aanvullend pensioen? / 262
- 9.3 Hoe is aanvullend pensioen geregeld? / 263
  - 9.3.1 Bedrijfstak- en ondernemingspensioenfondsen / 263
  - 9.3.2 Verzekeringsmaatschappijen / 263
  - 9.3.3 De pensioenpremie / 264
  - 9.3.4 Pensioenopbouw / 264
  - 9.3.5 Verhoging AOW-leeftijd / 264
- 9.4 Franchise en pensioengrondslag / 265
- 9.5 De verschillende pensioensystemen / 266
  - 9.5.1 Middelloonregeling / 266
  - 9.5.2 Eindloonregeling / 266
- 9.6 Welke vormen van pensioen? / 267
  - 9.6.1 Wettelijke keuzemogelijkheid / 268
- 9.7 Eerder met pensioen / 268
- 9.8 Pensioenproblemen / 268
  - 9.8.1 De pensioenbreuk / 269
  - 9.8.2 Pensioenbreuk door veranderen van baan / 269
  - 9.8.3 Pensioenbreuk door migratie / 269
  - 9.8.4 Pensioenbreuk door werkloosheid en arbeidsongeschiktheid / 269
  - 9.8.5 Pensioenbreuk door (tijdelijk) stoppen met werken / 270
  - 9.8.6 Oplossingen voor de pensioenbreuk / 270
  - 9.8.7 Vrijwillige voorzetting van de pensioenregeling / 270
  - 9.8.8 Gelijke behandeling bij indexatie / 270
  - 9.8.9 Waardeoverdracht van het pensioen / 271
  - 9.8.10 Waardeoverdracht klein pensioen / 272
  - 9.8.11 Vervallen van ouderdomspensioen van minder dan € 2 per jaar / 272
  - 9.8.12 Pensioen bij overgang van onderneming / 272
  - 9.8.13 Privévoorzieningen / 273
  - 9.8.14 Directe en indirecte discriminatie / 273
  - 9.8.15 Barberarrest en de Vierde EG-Richtlijn / 273
  - 9.8.16 Uitspraak Europese Hof / 273
- 9.9 Het aanvragen van pensioen / 274
- 9.10 Wettelijke bescherming van (aanvullende) pensioenen / 275
  - 9.11 En hoe zit het met ... / 275
    - 9.11.1 Dekkingsgraad en maatregelen pensioenfondsen / 275
    - 9.11.2 Pensioen en de fiscus / 276
    - 9.11.3 Afkoop van opgebouwde pensioenen / 276
    - 9.11.4 Informatie over pensioenrechten / 277
    - 9.11.5 Pensioenregister / 280
  - 9.12 Klachten en juridische geschillen / 280
  - 9.13 Korting pensioenaanspraken en pensioenrechten door een pensioenfonds / 281

HOOFDSTUK 10

Ziektekosten / 283

- 10.1 In het kort / 283
- 10.2 Wie zijn verzekeringsplichtig voor de zorgverzekeringswet? / 283
  - 10.2.1 Acceptatieplicht / 284
  - 10.2.2 Zorgplicht / 284
  - 10.2.3 Afsluiten van een zorgverzekering / 285
- 10.3 Verschillende verzekeringspolissen / 285
  - 10.3.1 Naturapolis / 286
  - 10.3.2 Restitutiepolis / 286
  - 10.3.3 Combinatiepolis / 286
  - 10.3.4 Collectieve verzekering / 287
- 10.4 Opzeggen van de verzekering / 287
- 10.5 Het verzekerde pakket / 288
  - 10.5.1 Geneeskundige zorg / 288
  - 10.5.2 Geneeskundige GGZ / 289
  - 10.5.3 Eerstelijnsverblijf / 289
  - 10.5.4 Stoppen met roken / 289
  - 10.5.5 Gecombineerde leefstijlinterventie (GLI) / 289
  - 10.5.6 Paramedische zorg / 290
  - 10.5.7 Mondzorg / 290
  - 10.5.8 Geneesmiddelen (farmaceutische zorg) / 291
  - 10.5.9 Hulpmiddelenzorg / 291
  - 10.5.10 Verblijf in verband met geneeskundige zorg / 292
  - 10.5.11 Zintuiglijk gehandicaptenzorg / 292
  - 10.5.12 Verpleging en verzorging zonder verblijf (wijkverpleging) / 292
  - 10.5.13 Kraamzorg / 292
  - 10.5.14 Vervoer / 293
  - 10.5.15 Logeervergoeding / 293
- 10.6 Eigen risico / 294
  - 10.6.1 Verplicht eigen risico / 294
  - 10.6.2 Compensatie verplicht eigen risico / 294
  - 10.6.3 Vrijwillig eigen risico / 294
- 10.7 Premieheffing Zvw / 295
  - 10.7.1 Nominale premie / 295
  - 10.7.2 Incasso bij achterstand nominale premie / 295
- 10.8 Inkomensafhankelijke bijdrage / 296
  - 10.8.1 Werkgeversheffing / 296
  - 10.8.2 Zelf betalen / 297
  - 10.8.3 Bijdragevervangende belasting gemoedsbezwaarde / 297
- 10.9 Zorgtoeslag / 297

10.10	En hoe zit het met ... / 299
10.10.1	Diagnosebehandelingcombinaties (DBC's) / 299
10.10.2	Aanvullende verzekeringen / 299
10.10.3	Medische zorg in het buitenland / 299
10.10.4	Financiële regelingen voor chronisch zieken en gehandicapten / 300
10.10.5	Identificatieplicht / 301
10.11	Bezwaar en beroep / 301
10.11.1	Wet langdurige zorg (Wlz) / 301
10.11.2	Wie is verzekerd? / 302
10.11.3	Wachttijd / 302
10.11.4	Meestal geen aanmelding nodig / 302
10.11.5	Premie / 303
10.12	Wat valt er onder de Wlz? / 303
10.12.1	Langdurige Wlz-zorg / 303
10.12.2	Indicatie voor langdurige Wlz-zorg / 304
10.12.3	Naar een instelling of zorg thuis? / 304
10.12.4	Zorg in natura of een persoonsgebonden budget (PGB) / 304
10.12.5	Zorgprofielen / 305
10.12.6	Overgangsrecht Wlz / 306
10.12.7	Zorgplan / 306
10.13	Eigen bijdrage Wlz-zorg / 307
10.13.1	Bijdrageplichtig inkomen / 307
10.14	Eigen bijdrage bij opname in een Wlz-instelling / 308
10.14.1	Begin en einde bijdrageplicht bij verblijf in een instelling / 308
10.14.2	De lage bijdrage / 308
10.14.3	De hoge bijdrage / 309
10.14.4	Minder inkomen: verzoek om eigen bijdrage opnieuw te berekenen / 309
10.15	En hoe zit het met ... / 309
10.15.1	Als de partner wordt opgenomen / 309
10.15.2	Extra kosten in een Wlz-instelling / 310
10.15.3	Rolstoelen / 310
10.16	Uitvoering en informatie / 310
10.17	Bezwaar en beroep / 310

HOOFDSTUK 11

Wmo 2015 en Jeugdwet / 313

11.1	In het kort / 313
11.1.1	Doelen Wmo 2015 / 314
11.1.2	Maatschappelijke ondersteuning / 314
11.1.3	Algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen / 315
11.1.4	Wel of geen ondersteuning? / 316
11.2	Soorten ondersteuning / 316
11.2.1	Een geschikt huis / 316
11.2.2	Woningaanpassing en primaat van de verhuizing / 317
11.2.3	Lokaal verplaatsen / 317

11.2.4	Landelijk vervoer door Valys (geen Wmo-voorziening) / 318
11.2.5	Verplaatsen in en om de woning / 319
11.2.6	Een schoon en leefbaar huis / 319
11.2.7	De dagelijkse activiteiten / 319
11.2.8	Dagbesteding / 320
11.3	Melding, aanvraag en onderzoek / 320
11.4	Eigen bijdrage Wmo / 321
11.4.1	Inning eigen bijdrage / 321
11.4.2	Persoonsgebonden budget (PGB) / 322
11.5	En hoe zit het met ... / 322
11.5.1	Doentolk / 322
11.5.2	Hulpmiddelen / 323
11.5.3	Hulp- of blindengeleidehond / 323
11.5.4	ADL-assistentie / 324
11.6	Bezwaar en beroep / 324
11.7	Jeugdwet / 325
11.7.1	Verantwoordelijkheid van de gemeente / 325
11.7.2	Jeugdhulpplicht / 326
11.7.3	Regionale samenwerking / 327
11.7.4	Woonplaatsbeginsel / 327
11.7.5	Toegang tot de jeugdhulp / 328
11.7.6	Doelgroep Jeugdwet / 328
11.7.7	Veilig Thuis (AMHK) / 330
11.7.8	Persoonsgebonden budget (PGB) / 330
11.7.9	Soorten jeugdhulp / 330

HOOFDSTUK 12

De zelfstandig ondernemer / 335

12.1	In het kort / 335
12.2	Verschillen tussen werknemer en zelfstandige / 335
12.2.1	Werknemer / 336
12.2.2	Zelfstandige / 336
12.2.3	Deels werknemer, deels zelfstandige / 336
12.2.4	Ondernemingsvorm / 336
12.2.5	Freelancers, 'zzp'ers' / 337
12.3	Belastingen en aftrekposten / 337
12.3.1	Zelfstandigenaftrek / 338
12.4	De zelfstandige en UWV / 338
12.5	De WAZ / 339
12.5.1	Voorwaarden WAZ-uitkering / 339
12.5.2	Arbeidsongeschikt / 339
12.5.3	Voorschriften / 340
12.5.4	Aanvragen / 340
12.5.5	Hoogte uitkering / 340
12.5.6	Inkomen onder sociaal minimum / 341

- 12.5.7 Uitbetaling / 341
- 12.5.8 Minder arbeidsongeschikt: verlaging of einde uitkering / 341
- 12.5.9 Bijverdiensten / 341
- 12.5.10 Meer arbeidsongeschikt: verhoging uitkering / 341
- 12.5.11 Einde WAZ-uitkering / 342
- 12.5.12 Overlijdensuitkering / 342
- 12.6 En hoe zit het met ... / 342
  - 12.6.1 Particuliere arbeidsongeschiktheidsverzekering / 342
  - 12.6.2 Alternatieve verzekering / 342
  - 12.6.3 Alternatief of gewoon? / 343
  - 12.6.4 Wel of niet verzekeren? / 343
  - 12.6.5 Vrijwillige ZW- en WIA-verzekering / 343
  - 12.6.6 Vrijwillige WW-verzekering / 344
  - 12.6.7 Uitkering bij zwangerschap en bevalling / 344
- 12.7 Re-integratie / 344
  - 12.7.1 Voorzieningen / 344
- 12.8 Bezwaar en beroep / 345
- 12.9 Een bedrijf starten / 345
  - 12.9.1 Starten vanuit een bijstandsuitkering / 345
  - 12.9.2 Starten vanuit een WW-uitkering / 346
  - 12.9.3 Microkrediet bij de bank / 346
- 12.10 Het bedrijf gaat slecht / 347
  - 12.10.1 Bbz 2004 / 347
  - 12.10.2 Gevestigde zelfstandigen / 347
  - 12.10.3 Oudere zelfstandigen / 349
  - 12.10.4 Zelfstandigen die hun bedrijf moeten beëindigen / 350
  - 12.10.5 Aanvraag / 350
- 12.11 De IOAZ / 350
  - 12.11.1 De uitkering / 351
  - 12.11.2 Aanvraag / 351

HOOFDSTUK 13

De ambtenaar / 353

- 13.1 In het kort / 353
- 13.2 De bijzondere positie van de ambtenaar / 353
- 13.3 Wet normalisering rechtspositie ambtenaren / 354
  - 13.3.1 Overgang van aanstelling naar een arbeidsovereenkomst / 354
- 13.4 Wie zijn overheidswerkgevers? / 354
  - 13.4.1 Nieuwe overheidswerkgevers / 355
- 13.5 Ambtenaren die niet onder de nieuwe Ambtenarenwet vallen / 355
- 13.6 Werkgevers en werknemers in het onderwijs / 355
- 13.7 Verplichtingen van overheidswerkgevers / 355
  - 13.7.1 Onderzoek naar de geschiktheid van ambtenaren / 355
  - 13.7.2 Integriteitsbeleid / 356

- 13.8. Wet Huis voor de klokkenluiders / 356
- 13.9. Verplichtingen van de ambtenaar / 357
  - 13.9.1. Zich gedragen als een goed ambtenaar / 357
  - 13.9.2. Afleggen van de eed of de belofte / 357
  - 13.9.3. Voorkomen van belangenverstrengeling / 357
  - 13.9.4. Geheimhouding / 357
- 13.10. Zondagsarbeid / 357
- 13.11. Ambtenaar benoemd of verkozen in publiekrechtelijk college / 358
- 13.12. Ontslag / 358
  - 13.12.1. Specifieke ontslagregels voor ambtenaren / 358
  - 13.12.2. Ontslag van de ambtenaar voor 1 januari 2020 / 358
  - 13.12.3. Ontslag na arbeidsongeschiktheid / 358
- 13.13. Overige arbeidsvoorwaarden voor de ambtenaar / 359
  - 13.13.1. Overlegstructuur overheid / 359
  - 13.13.2. Cao in de plaats van rechtspositieregelingen / 359
  - 13.13.3. Arbeidsvoorwaarden tot 1 januari 2020 / 359
- 13.14. Uitvoering sociale zekerheid en pensioenen / 360
- 13.15. Ziekte / 360
  - 13.15.1. Herplaatsing / 360
  - 13.15.2. Uitkering bij ziekte en arbeidsongeschiktheid / 360
  - 13.15.3. Invaliditeits- of arbeidsongeschiktheidspensioen / 361
  - 13.15.4. Ontslag na 2 jaar ziekte / 361
  - 13.15.5. Suppletie / 361
- 13.16. Werkloosheid / 362
- 13.17. Ziektekosten / 362
- 13.18. Vervroegd met pensioen / 362
- 13.19. Doorwerken na bereiken AOW-leeftijd / 362
- 13.20. Bezwaar en beroep / 363
  - 13.20.1. Besluiten en bezwaar en beroep van voor 1 januari 2020 / 363
  - 13.20.2. Pensioengeschillen / 364

HOOFDSTUK 14

De bijstand / 365

- 14.1. In het kort / 365
- 14.2. Wanneer is er recht op bijstand / 366
  - 14.2.1. Geen recht op bijstand / 367
  - 14.2.2. Detentie / 367
  - 14.2.3. Ontsnappingsclausule / 368
- 14.3. Aanvraag en toekenning / 368
  - 14.3.1. De aanvraag / 368
  - 14.3.2. Zoektijd jongeren / 368
  - 14.3.3. Afhandeling re-integratie / 369
  - 14.3.4. Afhandeling aanvraag / 369
  - 14.3.5. Dwangsom / 369

14.3.6	Vaststelling en uitbetaling van de bijstand /	369
14.3.7	Ingangsdatum bijstand /	370
14.3.8	Voorschot /	370
14.4	Voorlopige voorziening /	370
14.5	Inzagerecht /	370
14.6	Verplichtingen /	371
14.6.1	Inlichtingenplicht /	371
14.6.2	Meewerken /	371
14.6.3	Tegenprestatie /	371
14.6.4	Taaleis /	371
14.6.5	Arbeidsverplichting is regel /	372
14.6.6	Ontheffing van arbeidsverplichting en/of re-integratieverplichting is uitzondering /	372
14.6.7	Ouders van jonge kinderen /	373
14.6.8	Algemeen geaccepteerd werk /	373
14.6.9	Niet-nakomen van verplichtingen /	373
14.6.10	Boete bij uitkeringsfraude /	374
14.7	Re-integratie /	374
14.7.1	Zorgplicht /	374
14.7.2	Re-integratietraject /	374
14.7.3	Re-integratievoorzieningen /	375
14.7.4	Beschut werken /	375
14.7.5	Extra banen voor mensen met arbeidsbeperking /	375
14.7.6	Loonkostensubsidie, no-risk polis of werkplekaanpassingen /	375
14.7.7	Scholing of opleiding met behoud van uitkering /	376
14.7.8	Sociale activering en vrijwilligerswerk /	376
14.7.9	Gesubsidieerd werk /	377
14.7.10	Participatieplaatsen /	377
14.7.11	Inkomensvrijlating en premie /	377
14.7.12	Extra vrijlating inkomsten alleenstaande ouders /	378
14.7.13	Vrijlating inkomsten bij een medische urenbeperking /	378
14.7.14	No-riskpolis /	378
14.8	De bijstandsuitkering /	378
14.8.1	Leefvorm en leeftijd /	379
14.8.2	Alleenstaande ouder /	379
14.8.3	Gehuwden en samenwonenden /	379
14.8.4	De landelijke bijstandsnormbedragen /	381
14.8.5	Jongerennormbedragen /	381
14.8.6	Normbedragen 21 jaar tot AOW-leeftijd /	381
14.8.7	Ouderennormbedrag /	382
14.9	Eigen middelen /	382
14.9.1	Bijstand is altijd aanvullend /	382
14.9.2	De inkomsten /	382
14.9.3	Wat is vermogen? /	383

- 14.9.4 Wat wordt niet als vermogen gezien? / 384
- 14.9.5 Een eigen huis / 384
- 14.9.6 Vermogen in lijfrente / 385
- 14.10 Woonkosten / 385
- 14.10.1 Huurtoeslag / 385
- 14.10.2 Woonkostentoeslag / 385
- 14.11 Vakantie en verblijf buiten Nederland / 385
- 14.11.1 Vakantiegeld / 386
- 14.12 Bijzondere vormen van bijstand / 386
- 14.12.1 Bijzondere bijstand / 386
- 14.12.2 Voor wie is bijzondere bijstand? / 386
- 14.12.3 Wat valt er onder bijzondere bijstand? / 387
- 14.12.4 Individuele inkomenstoeslag / 387
- 14.12.5 Collectieve zorgverzekering / 388
- 14.12.6 Leenbijstand / 388
- 14.12.7 Individuele studietoeslag / 388
- 14.13 Terugvordering van bijstand / 389
- 14.14 Verhaal van bijstand / 390
- 14.14.1 Maximale duur verhaal / 390
- 14.14.2 Schenking / 391
- 14.15 Beslag op bijstand en machtiging / 391
- 14.16 En hoe zit het met ... / 391
- 14.16.1 Gezamenlijke huishouding / 391
- 14.16.2 Bijstand en zelfstandigen / 392
- 14.16.3 Vreemdelingen / 392
- 14.16.4 Bijstand en het belastingstelsel / 392
- 14.16.5 Schulden / 393
- 14.16.6 Budgettering / 394
- 14.16.7 Bijstand in natura / 394
- 14.16.8 Overlijdensuitkering / 394
- 14.16.9 Verblijf in een instelling / 394
- 14.16.10 Studerende of gedetineerde partner / 394
- 14.16.11 Bijstand en co-ouderschap / 395
- 14.17 Bezwaar en beroep / 395

HOOFDSTUK 15

Regelingen voor mensen met een arbeidsbeperking / 397

- 15.1 In het kort / 397
- 15.1.1 Wsw na invoering Participatiewet / 397
- 15.1.2 Extra banen voor mensen met een handicap / 397
- 15.2 Waar werkt iemand met een Wsw-indicatie? / 398
- 15.3 Het Wsw-dienstverband / 399
- 15.4 Arbeidsvoorwaarden / 399
- 15.4.1 Werktijden en beloning / 399
- 15.4.2 Andere arbeidsvoorwaarden / 400

- 15.5 Verschil van mening / 400
- 15.6 Beschut werken (Participatiewet) / 400
- 15.6.1 Loonkostensubsidie, no-riskpolis of werkplekaanpassingen / 401
- 15.7 Inlichtingen / 402

HOOFDSTUK 16

Internationale sociale zekerheid / 403

- 16.1 In het kort / 403
- 16.2 Europese afspraken over sociale zekerheid: verordening 883/2004 / 404
- 16.2.1 Bilaterale verdragen over sociale zekerheid / 404
- 16.3 Doel van de verdragen en verordening / 405
- 16.3.1 Gelijke behandeling van elkaars onderdanen / 405
- 16.3.2 Vaststellen van de toepasselijke wetgeving / 406
- 16.3.3 Het verlenen van uitkeringen en zorg in het andere land / 409
- 16.3.4 Samentelling van tijdvakken / 412
- 16.4 Berekening van de uitkeringen of pensioenen / 412
- 16.4.1 Uitkering bij arbeidsongeschiktheid / 413
- 16.4.2 Nabestaandenpensioen / 413
- 16.4.3 Ouderdompensioen / 414
- 16.4.4 Verschillen in pensioenleeftijd / 414
- 16.5 Aanvragen van pensioenen / 415
- 16.6 En hoe zit het met ... / 415
- 16.6.1 Medische zorg in het buitenland / 415
- 16.6.2 Zorg op basis van een verdrag / 416
- 16.6.3 Premie en bijdragen / 417
- 16.6.4 Gezinsleden / 417
- 16.6.5 Verhuizing naar het buitenland / 417
- 16.6.6 Geen recht op uitkering bij deelname aan een terroristische organisatie / 418
- 16.6.7 No deal Brexit / 418

HOOFDSTUK 17

Klachten, bezwaar en beroep / 421

- 17.1 In het kort / 421
- 17.2 Klachten / 421
- 17.3 Niet eens met een beslissing van de uitkeringsinstantie? / 422
- 17.3.1 Bezwaar maken of niet? / 422
- 17.3.2 Als de beslissing uitblijft / 422
- 17.3.3 Rechtshulp / 423
- 17.4 Bezwaar / 424
- 17.5 Bezwaarschrift / 424
- 17.5.1 De inhoud / 424
- 17.5.2 De bezwaartermijn / 424

- 17.5.3 Te laat? Niet-ontvankelijk! / 425
- 17.5.4 Meer tijd nodig / 425
- 17.5.5 Inzien of toezenden stukken / 425
- 17.5.6 Hoorzitting / 425
- 17.5.7 Aanvullende gegevens / 426
- 17.5.8 Getuigen en deskundigen / 426
- 17.5.9 Beslissing op het bezwaarschrift / 426
- 17.5.10 Hoe kan de beslissing luiden? / 426
- 17.5.11 Niet eens met de beslissing op bezwaar / 427
- 17.5.12 Mediation / 427
- 17.6 Rechtstreeks beroep / 428
- 17.7 Beroep / 428
  - 17.7.1 Beroepschrift / 428
  - 17.7.2 Digitaal procederen / 428
  - 17.7.3 De beroepstermijn / 429
  - 17.7.4 Meer tijd nodig / 429
  - 17.7.5 Hoe verloopt de procedure? / 429
  - 17.7.6 Beroep 'kennelijk niet-ontvankelijk' of 'kennelijk ongegrond' / 429
  - 17.7.7 Beroep ontvankelijk / 430
  - 17.7.8 Het vooronderzoek / 430
  - 17.7.9 Beslissing op basis van de stukken / 430
  - 17.7.10 De rechtszitting / 431
  - 17.7.11 Getuigen en deskundigen / 431
  - 17.7.12 De uitspraak / 431
- 17.8 Hoger beroep / 431
  - 17.8.1 De procedure / 432
  - 17.9 Voorlopige voorziening / 432
  - 17.10 Griffierecht / 433
  - 17.11 Afwijkende procedures / 434
    - 17.11.1 Procedure bij geschillen Zvw / 434

HOOFDSTUK 18

Boeten, maatregelen, terug- en invordering / 441

- 18.1 In het kort / 441
- 18.2 Boeten en maatregelen / 441
  - 18.2.1 Boete / 441
  - 18.2.2 Boete door Centraal Administratie Kantoor (CAK) / 444
  - 18.2.3 Maatregel / 444
  - 18.2.4 Gemeenten / 445
  - 18.2.5 UWV en SVB / 445
- 18.3 Terug- en invordering / 446
  - 18.3.1 Terugvordering / 446
  - 18.3.2 Invordering / 447

HOOFDSTUK 1

Inleiding

1.1 De sociale zekerheid in Nederland

Nederland beschikt over een uitgebreid stelsel van sociale zekerheid, zeker vergeleken met veel niet-West-Europese landen. Dit stelsel is van groot belang: voor veel mensen die een uitkering ontvangen; en ook op macro-economisch niveau. De Nederlandse socialezekerheidsuitgaven bedragen tientallen miljarden euro's per jaar. Om het stelsel in stand te houden betalen we premies en belasting.

Wat is sociale zekerheid eigenlijk? Sociaal wil zeggen: met betrekking tot de maatschappij. En zekerheid is dat wat nodig is om geen risico te lopen. Sociale zekerheid is dus het geheel van maatregelen dat nodig is om de gevolgen te compenseren van de risico's die mensen lopen bij hun functioneren in de maatschappij. Bekende voorbeelden van zulke risico's zijn: werkloosheid, arbeidsongeschiktheid en ziektekosten. In dit boek gaat het over de rechten en plichten vanwege wetten, besluiten en regelingen die de overheid op dit gebied heeft vastgesteld.

Dit sociaalzekerheidsstelsel is nooit 'af'. Vanaf het begin van de vorige eeuw tot in de jaren 80 was het stelsel in opbouw. Na een kentering is er sinds de jaren 90 sprake van een zekere afbouw. Het stelsel past zich steeds aan de maatschappelijke ontwikkelingen aan.

Zo moet Nederland steeds meer in de pas lopen met de andere EU-landen. Dat betekende ingrepen in de WW, de WAO en de bijstand.

Andere wetten, zoals de Ziektewet, Anw en Zvw, zijn geheel of gedeeltelijk geprivatiseerd, wat betekent dat de overheid zich van die terreinen terugtrekt. Ook de uitvoeringsorganisatie is ingrijpend veranderd, met als doel deze effectiever te maken.

Vanaf ongeveer 2004 is de nadruk verschoven van inkomensvoorziening naar re-integratie. De bijstand is vanaf 2004 activerender gemaakt. De WAO is eind 2005 vervangen door de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA). In de WIA staat het werken naar vermogen centraal. Het gaat er niet om wat iemand niet meer kan, maar wat hij nog wel kan. Hetzelfde gebeurde per 2010 met de Wajong: ook jongeren met een ziekte of handicap moeten zo veel mogelijk werken. Met ingang van 2015 hebben alleen nog jonggehandicapten die blijvend en geheel arbeidsongeschikt zijn

toegang tot de Wajong. Jonggehandicapten met een arbeidsvermogen vallen onder de Participatiewet. De WW is eind 2006 herzien: o.a. werd de duur van de uitkering beperkt tot maximaal 38 maanden en met ingang van 2016 is de duur verder beperkt tot maximaal 24 maanden.

De AOW-leeftijd gaat de komende jaren geleidelijk omhoog. Juni 2019 heeft het kabinet met werkgevers- en werknemersorganisaties een pensioenakkoord gesloten over een toekomstbestendig en evenwichtig pensioenstelsel. De AOW-leeftijd wordt de komende 2 jaar (2020 en 2021) vastgezet op 66 jaar en 4 maanden. Daarna stijgt de AOW-leeftijd door naar 67 jaar in 2024. Inmiddels is ook voor 2025 de AOW-leeftijd vastgesteld op 67 jaar.

Vanaf 2025 stijgt de AOW-leeftijd met 8 maanden per jaar langere levensverwachting, in plaats van 1 jaar.

De nadruk is steeds meer komen te liggen op eigen verantwoordelijkheid en eigen kracht. Dit is bijvoorbeeld terug te zien in de Wmo 2015: mensen moeten zo veel mogelijk een beroep doen op hulp uit hun omgeving.

Argumenten voor dit beleid zijn van sociale (meedoen), economische (bezuinigingen) en demografische (vergrijzing) aard.

1.1.1 Wijzigingen in 2015 tot en met 2019

2015 was het jaar van de grote stelselwijzigingen. Veel taken werden gedecentraliseerd en bij de gemeenten neergelegd. Nieuwe wetten die per 1 januari 2015 in werking traden waren de Wet werk en zekerheid, de Participatiewet ter vervanging van de Wet werk en bijstand, de Wmo 2015 ter vervanging van de oude Wmo en de Wet langdurige zorg (Wlz) ter vervanging van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ).

In 2016 trad een verkorting van de maximumduur van de WW-uitkering van 38 naar 24 maanden in werking voor op of na 1 januari 2016 toegekende WW-uitkeringen. Wel gold er nog een afbouw van de maximumduur tussen 1 januari 2016 en 1 april 2019 met per kwartaal 1 maand minder aan maximumuitkeringsduur. In de Toeslagenwet werd met ingang van 1 juli 2016 de kostendelersnorm ingevoerd.

Per 1 januari 2017 trad de Wet houdende wijziging van de socialezekerheidswetten in verband met de regeling van de bestuurlijke boete in werking. Deze wet kwam tot stand naar aanleiding van jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep dat UWV, SVB en gemeenten bij boeteoplegging hun beleid meer moeten toespitsen op individuele omstandigheden. Er kwam voor de WIA één WGA-totaalpremie. Ook trad per 1 januari 2017 de Wet tegemoetkomingen loondomein in werking. Per 1 oktober 2017 trad een wet in werking die de uitreiziger (de persoon die in het buitenland verblijft om daar jihadstrijder te worden) het recht op een Nederlandse uitkering onttrekt.

2018 kende geen grote wetwijzigingen.

2019 kende wijzigingen in de Wet arbeid en zorg. De Wet invoering extra geboorteverlof (WIEG) geeft de partner van degene die bevallen is, recht op geboorteverlof met behoud van loon naar de arbeidsduur van 1 week. Met ingang van 1 juli 2020 wordt dit geboorteverlof uitgebreid met een aanvullend geboorteverlof van 5 weken met een uitkering van UWV ter hoogte van 70% van het (maximum)dagloon. Het pleegzorg- en adoptieverlof werd met ingang van 1 januari 2019 met 2 weken verlengd van 4 naar 6 weken.

Juni 2019 sloot het kabinet met werkgevers- en werknemersorganisaties een pensioenakkoord over een toekomstbestendig en evenwichtig pensioenstelsel. Dit pensioenakkoord werd vertaald in nieuwe wetgeving. De AOW-leeftijd wordt ook de komende 2 jaar (2020 en 2021) vastgezet op 66 jaar en 4 maanden. Daarna stijgt de AOW-leeftijd door naar 67 jaar in 2024.

1.1.2 Wijzigingen in 2020

- Invoering van de Wet arbeidsmarkt in balans (WAB) met ingang van 1 januari 2020. Deze wet bevat een groot aantal wijzigingen in het arbeidsrecht en de premieheffing WW.
  1. Er komt meer balans in de transitievergoeding bij ontslag:
    - Werknemers krijgen ook een transitievergoeding uitbetaald als hun dienstverband binnen 2 jaar door de werkgever wordt beëindigd. Ze hoeven dus niet langer minimaal 2 jaar in dienst te zijn om recht te hebben op een transitievergoeding.
    - Voor elk jaar dienstverband gaat de transitievergoeding 1/3 maandsalaris bedragen, ook voor contracten langer dan 10 jaar (in plaats van 1/2 maandsalaris vanaf 10 jaar).
    - Ook wordt het mogelijk om kosten die betrekking hebben op de inzetbaarheid van de werknemer binnen de eigen organisatie van de transitievergoeding af te trekken.
  2. De ketenregeling van opvolgende arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd wordt ruimer en eenvoudiger.
    - Voor opvolgende contracten gaat de 'teller op nul' als tussen contracten een tussenpoos van meer dan 6 maanden zit. Ook blijft het mogelijk om bij cao af te wijken en de tussenpoos te verkorten naar minimaal 3 maanden als het werk daarom vraagt.
    - De periode waarna elkaar opeenvolgende tijdelijke contracten overgaan in een contract voor onbepaalde tijd wordt verlengd van 2 naar 3 jaar.
  3. Er komt een wettelijke regeling voor de oproepovereenkomst.
  4. Er komt een wettelijke regeling voor de payrollovereenkomst.
  5. De sectorpremies worden afgeschaft. In de plaats daarvan komt er een lage en een hoge WW-premie, afhankelijk van het type contract dat de werkgever met de werknemer aangaat.

- Met ingang van 1 januari 2020 treedt de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren in werking. Met deze wet wordt de rechtspositie van ambtenaren in overeenstemming gebracht met die van werknemers met een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht.
- De toegang tot de IOW wordt verlengd tot 1 januari 2024. Werklozen die voor 1 januari 2024 werkloos worden en op de eerste werkloosheidsdag of de eerste dag van hun WGA-uitkering 60 jaar en 4 maanden of ouder zijn, kunnen in aanmerking komen voor een IOW-uitkering.
- Aanpassing van de regeling onwerkbaar weer. In iedere sector geldt vanaf 1 januari 2020 een uniforme wachttijd van 2 dagen. Afwijking per cao is dan niet meer mogelijk.
- Het kabinet stelt € 8 miljoen beschikbaar voor een pilot generieke werkvoorziening voor werknemers met een arbeidsbeperking. Werkgevers kunnen via deze pilot een aanvraag indienen voor de aanpassing van een of meerdere werkplekken binnen hun bedrijf. UWV start per 1 maart 2020 met deze pilot.
- Deels in de loop van 2020 en deels per 1 januari 2021 zal een wijziging van de Wajong en enkele andere wetten in verband met de participatie van jonggehandicapten en het harmoniseren van de verschillende regimes Wajong in werking treden.

1.1.3 Regeerakkoord 2017-2021

Najaar 2017 is er een nieuw kabinet tot stand gekomen. De belangrijkste maatregelen uit het regeerakkoord op het gebied van het arbeidsrecht en de sociale zekerheid die nog moeten worden uitgevoerd zijn de volgende:

- De periode gedurende welke de WGA wordt toegerekend aan de werkgever, ongeacht of deze eigenrisicodrager is dan wel bij UWV is gebleven, wordt verkort van 10 jaar naar 5 jaar.
- Er komen meer prikkels in de arbeidsongeschiktheidsregelingen richting werk:
  - In de eerste 5 jaar na het aanvaarden van een baan, zal niet worden getoetst of het verdienvermogen van de werkhervatter is gewijzigd.
  - Er wordt een experiment gestart met scholing voor arbeidsongeschikten.
  - Een financiële tegemoetkoming aan werkgevers van in totaal € 450 miljoen per jaar, in eerste instantie in de vorm van een premievermindering per 2021.
  - Het leidend maken van het advies van de bedrijfsarts over de belastbaarheid van de werknemer bij de toets op re-integratie-inspanningen (RIV-toets) door UWV per 2021.
- De Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties (Wet DBA) wordt ingetrokken. Het volgende komt daarvoor in de plaats:
  - Voor zzp'ers wordt bepaald dat altijd sprake is van een arbeidsovereenkomst bij een laag tarief in combinatie met een langere duur van de overeenkomst of een laag tarief in combinatie met het verrichten van reguliere bedrijfsactiviteiten.

- Aan de bovenkant van de markt wordt voor zelfstandige ondernemers een 'opt-out' voor de loonbelasting en de werknemersverzekeringen ingevoerd, als sprake is van een hoog tarief in combinatie met een kortere duur van de overeenkomst of een hoog tarief in combinatie met het niet verrichten van reguliere bedrijfsactiviteiten.
- Voor zelfstandigen boven het 'lage' tarief wordt een 'opdrachtgeversverklaring' ingevoerd. Deze geeft opdrachtgevers vooraf duidelijkheid en zekerheid bij de inhuur van zelfstandige ondernemers.

1.2 Het stelsel van sociale zekerheid

In dit hoofdstuk wordt verder globaal beschreven hoe het stelsel van sociale zekerheid tegenwoordig is opgebouwd en welke instanties welke wetten uitvoeren. In dit overzicht komt de historische ontwikkeling van het stelsel nog steeds tot uiting: tot in de jaren 40 zijn er, onder Duitse invloeden, vooral werknemersverzekeringen ingevoerd; na de Tweede Wereldoorlog zijn, onder Britse invloeden, de volksverzekeringen ingevoerd; en in de jaren 60 en 70 werd met de sociale voorzieningen het stelsel compleet gemaakt.

Een belangrijk verschil tussen verzekeringen en voorzieningen is dat voor de verzekeringen doorgaans premie betaald wordt en voor de voorzieningen niet. Voorzieningen worden betaald uit de belastingopbrengst.

Iedereen die rechtmatig in Nederland woont, kan een beroep doen op de sociale voorzieningen. Ook de volksverzekeringen zijn bedoeld voor iedereen. De werknemersverzekeringen gelden alleen voor mensen die in loondienst werken.

Ook in de uitvoering van de sociale zekerheid is deze driedeling nog te herkennen. De sociale voorzieningen worden vooral door de gemeenten uitgevoerd, de volksverzekeringen door de Sociale Verzekeringsbank (SVB) en de werknemersverzekeringen door het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV).

De laatste jaren zijn hier nog wat andere partijen bijgekomen. Zo heeft de Belastingdienst/Toeslagen een grote rol gekregen. Er zijn verschillende toeslagen geïntroduceerd (huurtoeslag, zorgtoeslag, kinderopvangtoeslag en kindgebonden budget – in feite zijn dit ook een soort inkomensvoorzieningen), die door de Belastingdienst/Toeslagen worden uitgevoerd.

Verder hebben particuliere verzekeringsmaatschappijen een rol gekregen. De Zvw wordt uitgevoerd door particuliere zorgverzekeraars. De WIA is gedeeltelijk opengesteld voor particuliere verzekeraars; zij mogen de WGA uitvoeren.

1.2.1 *Werknemersverzekeringen*

De werknemersverzekeringen – het woord zegt het al – zijn alleen bedoeld voor werknemers. Werknemer is degene die in loondienst werkt, dat wil zeggen een arbeidsovereenkomst heeft gesloten met een werkgever. Ook ambtenaren worden als werknemer beschouwd. Sommige andere arbeidsverhoudingen worden met loondienst gelijkgesteld; dat geldt bijvoorbeeld voor thuiswerkers, musici en artiesten. Meer over het wel of niet verzekerd zijn voor de werknemersverzekeringen staat in hoofdstuk 2.

De werknemersverzekeringen zijn de:

- Ziektewet (ZW);
- Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA, tot 2004: de WAO);
- Werkloosheidswet (WW).

Zieke werknemers krijgen van hun werkgever 104 weken lang hun loon doorbetaald. Voor bepaalde groepen werknemers, zoals huishoudelijke hulpen en werknemers die de AOW-gerechtigde leeftijd hebben bereikt, is die termijn korter, respectievelijk 6 en (vooralsnog) 13 weken.

Zieke werknemers die geen werkgever (meer) hebben, krijgen op grond van de Ziektewet een uitkering van 70% van het laatst verdiende loon.

Als de ziekte langer dan 104 weken duurt, kan de werknemer in aanmerking komen voor een arbeidsongeschiktheidsuitkering (WIA). Zie hoofdstuk 4.

Een werknemer die werkloos wordt, kan een beroep doen op de Werkloosheidswet (WW).

Het recht op en de duur van de uitkering zijn afhankelijk van het arbeidsverleden. De hoogte van de uitkering is in de eerste 2 maanden 75% van het loon, daarna 70%. Zie hoofdstuk 5.

1.2.2 *Volksverzekeringen*

Iedereen die hier in Nederland woont, is automatisch voor de volksverzekeringen verzekerd. Ook mensen die niet hier wonen, maar wel in Nederland werken, zijn verzekerd.

Nederland kent de volgende volksverzekeringen:

- Algemene Ouderdomswet (AOW);
- Algemene nabestaandenwet (Anw);
- Algemene Kinderbijslagwet (AKW);
- Wet langdurige zorg (Wlz, tot 2015: AWBZ).

De oudste en bekendste in de rij is de AOW, waarmee de inwoners van Nederland vanaf een bepaalde leeftijd recht hebben op een ouderdomspensioen. Tot 1 januari 2013 was die leeftijd 65 jaar. Vanaf 2013 komen er steeds één of meer maanden

bij. In 2020 is de AOW-leeftijd 66 jaar en 4 maanden. Juni 2019 heeft het kabinet met werkgevers- en werknemersorganisaties een pensioenakkoord gesloten over een toekomstbestendig en evenwichtig pensioenstelsel. De AOW-leeftijd wordt de komende 2 jaar (2020 en 2021) vastgezet op 66 jaar en 4 maanden. Daarna stijgt de AOW-leeftijd door naar 67 jaar in 2024. Inmiddels is ook voor 2025 de AOW-leeftijd vastgesteld op 67 jaar. Vanaf 2025 zal de AOW-leeftijd worden verhoogd met 8 maanden voor elk jaar dat de gemiddelde levensverwachting stijgt. Zie hoofdstuk 7.

De Anw regelt voor een – steeds kleiner wordende – groep nabestaanden het recht op nabestaanden- en wezenuitkering. Zie hoofdstuk 8.

Wie kinderen heeft en in Nederland woont of werkt, kan kinderbijslag krijgen op grond van de AKW. Zie hoofdstuk 6. Er is ook een kindgebonden budget dat door de Belastingdienst/Toeslagen wordt betaald. Dit budget is overigens formeel geen volksverzekering.

Een aantal onverzekerbare risico's (o.a. verblijf in een verzorgingshuis, verpleeghuis of psychiatrische inrichting) is voor de hele bevolking verzekerd via de Wet langdurige zorg (Wlz, tot 2015: AWBZ). Zie hoofdstuk 10.

1.2.3 Zorgverzekering

De Zorgverzekeringswet (Zvw), geldt voor iedereen die verplicht verzekerd is voor de Wlz. Daarmee lijkt de Zvw op een volksverzekering. Deze wet regelt echter geen verzekering, maar een verzekeringsplicht. De daadwerkelijke zorgverzekering moet iedere burger dus zelf afsluiten bij een particuliere zorgverzekeraar. De zorgverzekering regelt een verzekering tegen ziektekosten (bijv. medicijnen, huisarts, opname in een ziekenhuis) en is dus geen inkomensverzekering. Meer over de zorgverzekering staat in hoofdstuk 10.

1.2.4 Sociale voorzieningen

Wie niet in zijn levensonderhoud kan voorzien en niet (meer) in aanmerking komt voor een uitkering op grond van een sociale verzekeringswet, kan een beroep doen op de sociale voorzieningen. De meeste voorzieningen werken aanvullend: ze vullen het gezinsinkomen aan tot het sociaal minimum. Voor de sociale voorzieningen wordt geen premie betaald. Ze worden betaald uit de belastingopbrengsten. De meeste voorzieningen worden uitgevoerd door de gemeente. De belangrijkste sociale voorziening is de bijstand. De bijstand is geregeld in de Participatiewet. De bijstand wordt wel het sluitstuk van de sociale zekerheid genoemd. De Participatiewet zorgt ervoor dat mensen die zelf niet genoeg kunnen verdienen om de noodzakelijke kosten van levensonderhoud te betalen, eerst hulp krijgen bij het vinden van werk en dat zij, als werken niet mogelijk is, toch een (minimum) inkomen hebben. Zie hoofdstuk 14.

Andere voorzieningen zijn het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz 2004), de Inkomensvoorziening voor oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) en de Inkomensvoorziening voor oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ). Ook de Toeslagenwet (TW), de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong) en de Wet

inkomensvoorziening oudere werklozen (IOW) zijn voorzieningen. De Toeslagenwet, Wajong en IOW zijn als voorziening een vreemde eend in de bijt: ze worden uitgevoerd door UWV.

Naast deze inkomensaanvullende voorzieningen zijn er nog inkomensondersteunende voorzieningen. De belangrijkste is de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), uitgevoerd door de gemeente. Zie hoofdstuk 11. Ook de toeslagen van de Belastingdienst/Toeslagen, zoals de huurtoeslag en de zorgtoeslag, zijn inkomensondersteunende voorzieningen.

1.2.5 'Voorziening'

Het woord 'voorziening' wordt binnen de sociale zekerheid trouwens ook nog in andere betekenissen gebruikt. Een voorziening is o.a. ook: een maatregel of hulpmiddel voor een persoon met een beperking. Een rolstoel kan een voorziening zijn voor iemand die niet meer kan lopen. Daarover gaat het in hoofdstuk 11.

De verschillende mogelijkheden bij re-integratie worden ook voorzieningen genoemd. Zie hoofdstuk 4.

Ten slotte kan een rechter een voorlopige voorziening treffen; dat is een maatregel die in een bepaalde rechtszaak onmiddellijk noodzakelijk is. Zie hoofdstuk 17.

1.3 Uitvoeringsorganisatie

Werknemersverzekeringen, volksverzekeringen, zorgverzekeringen en voorzieningen moeten uitgevoerd worden. Dan gaat het om de door UWV beheerde polisadministratie die gevuld is met gegevens die afkomstig zijn van de Belastingdienst op basis van de aangifte loonheffingen van werkgevers en om tienduizenden uitkeringen en verstrekkingen die dagelijks moeten worden vastgesteld, afgewezen of uitbetaald.

Voor we de bestaande uitvoeringsorganisatie beschrijven, geven we eerst een korte beschrijving van de ontwikkelingen van de afgelopen 20 jaar.

1.3.1 Wet SUWI

In de jaren 90 werd als uitkomst van de destijds gehouden parlementaire enquête de invloed van de werkgevers en de werknemers op de uitvoering van de sociale zekerheid drastisch ingeperkt. Met het verminderen van werkgevers- en werknemersinvloed werd echter het doel – vermindering van het beroep op uitkeringen – niet bereikt. Reden waarom in 2002 de uitvoering opnieuw ingrijpend is hervormd, met als belangrijkste doel het vergroten van de arbeidsparticipatie. Per die datum is in werking getreden de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen (de wet SUWI). Kern van de wet is dat voorrang wordt gegeven aan werk. Als iemand een uitkering wil aanvragen, wordt eerst gekeken of er werk is. Pas als dat er niet is, kan een uitkering in zicht komen. Ook werd het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV) opgericht. UWV werd verantwoordelijk voor het verstrekken van uitkeringen op grond van de Ziektewet, WIA, WAO, Wajong, WAZ, WW, IOW en

Toeslagenwet. Ook de claimbeoordeling (dat is het beoordelen van de uitkeringsaanvragen en de keuring) kwam bij UWV te liggen. De Belastingdienst heft en int sinds 2006 de werknemerspremies.

UWV registreert vacatures en houdt zich bezig met bemiddeling en re-integratie. De dienstverlening is vooral digitaal (via www.werk.nl). UWV is nog op een aantal Werkpleinen aanwezig. In 2020 heeft UWV 36 vestigingen en werkgebieden. Deze werkgebieden hebben een regionale functie.

UWV kent ook 35 arbeidsmarktregio's, waarin met gemeenten en werkgevers- en werknemersorganisaties wordt samengewerkt om mensen met een arbeidsbeperking weer aan het werk te helpen. Dit zijn de zogenaamde Werkbedrijven.

1.3.2 De uitvoeringsinstanties

In het huidige socialezekerheidsstelsel hebben we de volgende uitvoeringsinstanties, ook wel ketenpartners of SUWI-partners genoemd.

Voor uitvoering en beleid:

- het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV, www.uwv.nl);
- de Sociale Verzekeringsbank (SVB, www.svb.nl);
- de zorgverzekeraars, zorgkantoren, het Centraal Administratie Kantoor (CAK, www.hetcak.nl) en het Centrum indicatiestelling zorg (CIZ, www.ciz.nl);
- het Zorginstituut Nederland (www.zorginstituutnederland.nl) en de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa, www.nza.nl);
- de gemeenten.

Voor advies, toezicht en fraudebestrijding zijn er de volgende instanties:

- De Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (www.inspectieszw.nl) houdt o.a. toezicht op de uitvoering van de taken die aan UWV, de gemeenten en de SVB zijn opgedragen. Daarnaast houdt de Inspectie SZW zich bezig met het opsporen van grote uitkerings- en premiefraudes en met controle op de werkvloer (arbeidsomstandigheden, illegaal werk, onderbetaling, uitbuiting enz.). De Inspectie valt direct onder het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (www.rijksoverheid.nl).
- Het Inlichtingenbureau (www.inlichtingenbureau.nl) is het knooppunt in de gegevensuitwisseling tussen gemeenten en de Belastingdienst (www.belastingdienst.nl), UWV, de Dienst uitvoering onderwijs (DUO, www.duo.nl) en de Dienst Justitiële Inrichtingen (www.dji.nl).

1.3.3 UWV

Het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) is verantwoordelijk voor de uitvoering van:

- de Ziektewet (ZW);
- de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA);
- de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO);
- de Werkloosheidswet (WW);
- de Wet inkomensvoorziening oudere werklozen (IOW);
- de Toeslagenwet (TW);
- de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong);
- de Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ); en
- (onderdelen van) de Wet arbeid en zorg.

UWV geeft verder adviezen aan de minister over de wetten die het uitvoert. Ook beheert UWV de fondsen van deze wetten. Verder is UWV verantwoordelijk voor de re-integratie van haar uitkeringsgerechtigden. Daarvoor sluit het o.a. contracten af met re-integratiebedrijven.

UWV houdt zich ook bezig met arbeidsmarkt taken. Het gaat om:

- het geven van informatie en advies over de arbeidsmarkt;
- vacature- en personeelsbemiddeling;
- het inschatten van de afstand tot de arbeidsmarkt en de behoefte aan re-integratieondersteuning;
- de intake van WW- en bijstandsaanvragen voor UWV respectievelijk de gemeente;
- het beoordelen en al dan niet verlenen van ontslagvergunningen en van tewerkstellingsvergunningen.

Veel dienstverlening verloopt digitaal, via www.werk.nl. De kantoren hebben een regionale functie. Op deze kantoren zit bijvoorbeeld een werkgeversloket, een leerwerkloket, de indicatie voor de Wsw of deskundigheid op het gebied van de Wajong.

1.3.4 SVB

De Sociale Verzekeringsbank (SVB) is verantwoordelijk voor:

- de Algemene Ouderdomswet (AOW);
- de Algemene Nabestaandenwet (Anw); en
- de Algemene Kinderbijslagwet (AKW).

Verder voert de SVB onder meer de Remigratieregeling en de regeling Tegemoetkoming asbestslachtoffers uit. De SVB voert voor alle gemeenten ook de aanvullende bijstand op een onvolledig AOW-pensioen uit. Deze bijstand heet Aanvullende Inkomensvoorziening Ouderen (AIO).

De aanvragen voor deze uitkeringen moeten worden gedaan bij een van de 9 vestigingen van de SVB.